

# קול צופיין

קול צפ"ן נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1134

בא תשפ"ג השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

## השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת **שלא נגאלו אבותינו ממצרים אלא בזכות אמונה**

### אמונה שמורה לדורי דורות

#### גאולה בכוח האמונה

ביציאת מצרים כתוב על בני ישראל "וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם" (שמות יב, טז). דרשו חכמינו את הפסוק הזה לשבח ואמרו כי אע"פ שלא הייתה להם צידה הם האמינו שהקב"ה אוהב אותם ויכין להם כל צרכיהם במדבר. "וְגַם אֲתָה מוֹצֵא שְׁלֹא נִגְאָלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֶלָּא בְּזִכּוֹת אֱמוּנָה שֶׁנֶּאֱמָר (שמות ד, לא) 'וַיֵּאמְרוּ הָעָם' (מכילתא בשלח בפסוק ויאמינו בה' סוף פ"ו).

"שלא אמרו למושה היאך נצא למדבר ואין לנו צדה לדרך, אלא האמינו והלכנו אחר משה. ועליהם מפורש בקבלה (ירמיה ב) 'הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבְתָּ פְלִילְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אֲחֵרֵי בְּמִדְבַר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה! מִה שָׂכַר נִטְלוּ שֵׁם? 'הַדָּשׁ יִשְׁרָאֵל הוּא' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָה כֹּל אֲכָלְיוֹ יִאֲשָׁמוּ רְעָה תָּבֵא אֲלֵיהֶם נָאם ה'" (ע"פ מכילתא ב יד).

#### אַרְשֶׁתֶיךָ לִי בְּאֱמוּנָה - כשכר האמונה

ירמיהו הנביא מזכיר את הזכות הזאת אחרי כ-900 שנים מיציאת מצרים, ואנחנו מזכירים אותה בכל ראשית שנה, כי האמונה הזאת יקרה וחשובה לפני הקב"ה לעולם ובזכותה אהבתו אלינו הוא כאהבת בעל לאישה לעולם. דכתיב: "וְאַרְשֶׁתֶיךָ לִי לְעֹלָם וְאַרְשֶׁתֶיךָ לִי בְּצִדְקָה וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאַרְשֶׁתֶיךָ לִי בְּאֱמוּנָה וְיָדַעְתָּ אֶת־ה'" (הושע ב, כא-כב). ארסתך לי בזכות האמונה שלך. (ע"י רש"י שם).

#### חזרו ולא האמינו

אמר רבי אבהו: אף על פי שכתוב כבר שהאמינו עד שהיו במצרים, שנאמר: "ויאמן העם" (שמות ד, לא), חזרו ולא האמינו, שנאמר: "אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך" (תהלים קו, ז), (שמות רבה כג, ב). ואין הכוונה שלא האמינו כלל, אלא שלא האמינו בישועות ובנפלאות שיהיו בעתיד, ולכן פחדו ללכת לכבוש את ארץ ישראל מפני הענקים.

#### פִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בְּאֱלֹהִים וְלֹא בְּטַחּוֹ בִּישׁוּעָתוֹ

כדי שלא נחזור על טעותם נכתב מזמור ע"ח בתהילים ללמד את דור העתיד להאמין שה' הושיע את עמו בעבר ויושיע אותם גם בעתיד. "לְמַעַן יֵדְעוּ דֹר אַחֲרָיו בְּנֵי יִלְדָיו וְקָמוּ וַיִּסְפְּרוּ לְבָנֵיהֶם" (תהילים עח). ומה יספרו?

כי חוסר אמונה בגאולה גרם עיכוב במדבר ארבעים שנה. "פִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בְּאֱלֹהִים וְלֹא בְּטַחּוֹ בִּישׁוּעָתוֹ" (תהלים עח, יח-כב). והסביר בעל הלשם כי לא בטחו בישועת ה' בגלל חטא העגל, וחשבו כי אחרי חטא כזה אין להם סיכוי להיגאל. לכן לא בטחו בישועתו, שנאמר "בְּכָל־זֹאת חֲטָאוּ־עִוְד וְלֹא־הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו". וטעו בזה מאוד כי גם מי שחטא, אם יש לו אמונה ובטחון בה' - יוושע (שערי הלשם חלק א - סימן יא - בטחון).

#### הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיכם

במדרש רבה מסביר כי בני ישראל לא האמינו בישועת ה' גם במצרים, אומר להם משה "החודש הזה לכם ראש חודשים", והם לא מאמינים לו. לדעת רבי יהודה מוחמת שחשבו שלא הגיע הזמן "אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אמר הקב"ה לאברהם (בראשית ט"ו) 'ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ועדיין אין בידינו אלא מאתים ועשר שנה?'. אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיכם."

לדעת רבי נחמיה הם חשבו שהם לא מספיק צדיקים "אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אין בידינו מעשים טובים? אמר להם הואיל וחפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם הרעים ובמי הוא מביט בצדיקים שבכם ובמעשיהם כגון עמרם ובית דינו". לדעת רבנן הם לא האמינו בגלל שעבדו ע"ז. "אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין וכל מצרים מטונפת מעבודת כוכבים שלנו? אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט מעבודת כוכבים שלכם אלא מדלג על ההרים" (שיר השירים ב כא).

#### עובדים ע"ז מהלכין ביבשה בתוך הים

בני ישראל שמעו לתשובת ה', משכו ידיהם מעבודה זרה וקיימו מצוות קרבן פסח. עם זאת היו פוסחים עדיין על שתי הסעיפים, שהרי נאמר עליהם לפני קריעת ים סוף "הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז". ובמדרש "היו מלאכי השרת תמהים לומר בני אדם עובדים עבודה זרה מהלכין ביבשה בתוך הים? ומנין שאף הים נתמלא עליהם חמה שנאמר 'המים להם חמה' אל תקרי חומה אלא חמה" (מכילתא פרשת בשלח פרשה ו).

עם זאת אלה שהאמינו בישועת ה' למרות היותם במדרגה נמוכה, יצאו ממצרים ונגאלו והקימו את בית המקדש, וארבע המישייות שלא האמינו בישועת ה' בגלל חשבונות רבים - נשארו במצרים ונאבדו מעם ישראל עולמית.

## אפילו רשע בוטח בה' - חסד יסובבנהו

### רבים מכאובים לרשע - לפי שלא תולה בטחונו בהקב"ה

כדי למנוע את הטעות של בני ישראל כתבו חכמים "ר' אלעזר בשם ר' אבא: אמר אפילו רשע בוטח בה' - חסד יסובבנהו" (מדרש תהלים לב), שנאמר "רבים מכאובים לרשע" - לפי שלא תולה בטחונו בהקב"ה. "והבוטח בה' חסד יסובבנו".

ולמרות שהיו עובדי עבודה זרה בהיותם בתוך ים סוף, בזכות האמונה נאמר בהם: "וגדולה האמונה לפני מי שאמר והיה העולם, שבשכר האמונה שהאמינו ושראל שרתה עליהם רוח הקדש ואמרו שירה, שנאמר (שמות יד, לא - טו, א) ו'אמינו בה' ובמשה עבדו, אז ישיר משה ובני ישראל'. ולא עוד אלא שראו יותר מיחזקאל וישעיהו הנביא, שהעומדים על הים ראו ואמרו 'זה' ועל הנביאים נאמר 'וביד הנביאים אדמה'" (ילקוט שמעוני שמות פרק טו רמז רמד).

### ועל גרי הצדק ועלינו - פשוטי העם הבוטחים בה'

את כוחה של אמונה לפעול אפילו על אנשים שאינם צדיקים רואים בתפילת "על הצדיקים", שלמרות הפתיחה שמדברת על הצדיקים ועל החסידים - בסופה אנו מזכירים את פשוטי העם הבוטחים בשמך באמת אע"פ שלא שומרים את כל התרי"ג, דכתיב "ועל שארית עמך בית ישראל. ועל זקניהם. ועל פליטת בית סופריהם ועל גרי הצדק ועלינו".

על כולם אנו מבקשים שתגבר מידת הרחמים, "יהמו נא רחמך עלינו" בזכות הבטחון בה'. שחוטא הבוטח בה' נחשב כצדיק באותה שעה.

### בזכות אמונה תשוב ותכונן נדחי ישראל

ברכה זו נמצאת בתוך כל הברכות שעוסקות בגאולת עם ישראל. ברכת מברך השנים - על ארץ ישראל נותנת פריה בעין יפה (מגילה יז ע"ב). תקע בשופר - קיבוץ גלויות. השיבה שופטינו - ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. דין ברשעים - כי זה סדר הגאולה. ואחריה ברכה על בניין ירושלים ומלכות בית דוד. וכולם בסדר הגאולה. ולמה נכנסה ביניהם הברכה על הבוטחים בשמך באמת?

התשובה היא כי (שבת קט ע"ב) "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה". שנאמר "שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש אם יש עשה משפט מבקש אמונה ואסלח לה" (ירמיה ה א). והגמרא מקשה "והאמר רב קטינא: אפילו בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו ממנה אנשי אמנה". ועונה הגמרא כי בתורה הם היו מאמינים, אבל בחיים ובמשא ומתן לא היו מאמינים בהשגחת ה' ובישועתו ובגלל זה נחרבה ירושלים.

לכן הברכה על האמונה והביטחון נמצאת בתוך הברכות הגאולה. וכך פירוש מרכבת המשנה על המכילתא: "ואם כן אם העדר אמנה גורם גלות ישראל, כל שכן שבזכות אמנה תשוב ותכונן נדחי ישראל".

## בניין ארץ ישראל בימינו - הוכחה לכוחה של אמונה

### עלייה באמונה

בדרנו אנו רואים איך האמונה מביאה את הגאולה. אנשים עלו לארץ ישראל בתנאים קשים מתוך אמונה, עזבו עבודה ומעמד חברתי, שילמו מחיר כלכלי גדול, ויתרו על עבודות נחשבות ועזבו את כל הביטחון שהיה להם בחו"ל.

אנשים עזבו את אירופה וארה"ב שהיו נחשבות מדינות מתורבתות ועלו לגור תחת שלטון הטורקים והבריטים שהיו רודפים את ישראל ומציקים להם, ולפעמים מסייעים לערבים שונאי ישראל להרוג ולרדוף ולהציק לבניו של הקב"ה. בזכות אמונתם יש היום שבעה מיליון יהודים במדינת ישראל.

### הקמת המדינה - כוחה של אמונה

אחר כך ראינו את האמונה הגדולה של אותם אנשים בשעה שעמדו עליו עשר מדינות ערב עם טנקים, מטוסים ואוניות מלחמה. רבבות לוחמים מצוידים בכל כלי הנשק שהיו יכולים לשאת. באותה שעה עמדו בני ישראל עם מעט לוחמים שלא לכולם היה נשק ולאף אחד לא היה ניסיון. עם כל זה עמדו ישראל והתגייסו להילחם על חיי העם במסירות נפש, תוך שידעו הרוגים רבים. בן-גוריון וכל ראשי הציבור עמדו באחריות גדולה והכריזו על המדינה מתוך אמונה בריבוננו של עולם שהבטיח לנו את הארץ, וזכו ונעשו להם ניסים גדולים שלא שמעתם אופן אדם מעולם.

### הניצחון במלחמת ששת הימים - מוכח האמונה

גם במלחמת ששת הימים הייתה אמונה גדולה, כולל מצד אנשים שלא היו דתיים בהגדרה. כל זה על אף שניכר כי אין שום סיכוי לנצח עשר מדינות ערב שהתרברבו והכריזו כי יעשו טבח ביהודים היושבים בארץ ישראל, ורוב מדינות העולם ובניהם ארה"ב וצרפת לא הסכימו באותה עת למכור לישראל נשק, טנקים ומטוסים. מזכ"ל האו"ם המרושע עמד מאחורי מצרים והאויבים וסייע להם בעקיפין. עם זאת יצאנו להילחם בהם מתוך אמונה בישועתו, וניצחנו בעזרתו ניצחון שהיה פלא פלאים ונתקיים בנו "קדש שמוך בעולמך על עם מוקדשי שמוך".

### מסירות נפש בעת מלחמת יום כיפור - מוכח האמונה

כך היה במלחמת יום הכיפורים, שאנשים שהיו בחו"ל ושמעו על המלחמה עלו על מטוסים לארץ ישראל להילחם באויבינו. למרות שכל מי שהסתכל מבחוץ חשב שמדינת ישראל הולכת להיאבד באותה שעה שהאויבים פרצו את גבולות המדינה ונכנסו לסיני ולרמת הגולן, וצה"ל היה בבלבול וברפיין ידיים גדול מאוד - אותם אנשים מסרו נפשם מתוך אמונה גדולה ובאו לעזור לאחיהם שבארץ ישראל. ואף שלא כולם היו שומרי כל תרי"ג מצוות, הם מסרו את נפשם בפועל ממש למען עם ישראל, כי בטחו בישועת ה', והועילה להם האמונה ונעשו להם ניסים ונפלאות כפי שכולנו מכירים.

### מי שמאמין לא מפחד להתיישב ביהודה ושומרון

גם ההתיישבות בערי יהודה ובהרי השומרון נעשתה מתוך אמונה גדולה בהבטחות ה'. על ערי יהודה נאמר: "פה אָמַר ה' עוד ישמעו במקום הזה אשר אתם אֹמְרִים חָרֵב הוּא מֵאִין אָדָם וּמֵאִין בְּהֵמָה בְּעָרֵי הַיְּהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנְּשֻׁמָוֹת מֵאִין אָדָם וּמֵאִין יוֹשֵׁב וּמֵאִין בְּהֵמָה: קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִיחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל פֶּלֶה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֵת ה' צָבָאוֹת כִּי טוֹב ה' כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד, מְבֹאִים תִּוְדָה בֵּית ה' כִּי אָשִׁיב אֵת שְׁבוּת הָאָרֶץ כְּבָרְאשֵׁינָה אָמַר ה'" (ירמיה פרק לג י"א). ועל הרי השומרון נאמר "עוד תִּסְעֵי כְרָמִים בְּהָרֵי שְׁמֶרֶן נִטְעוּ נְטָעִים וְחִלְלוּ" (ירמיה פרק לא ד).

והייתה בזה סכנה גדולה כשהיהודים התיישבו בין ערבים פראי אדם שהורגים איש את רעהו דבר יום ביומו ושונאים את עם ישראל. וכמה וכמה פעמים שאלו אנשים את מו"ר אבא על כך, והיה מעודדם ומחזקם ואומר להם כי ההתיישבות הזו היא מעשה אמונה ומי שמאמין ה' מסייע בידו. וכך אנו רואים שהיום יש יותר מחצי מיליון יהודים ביהודה ושומרון ועוד היד נטויה.

עם ישראל עמד להילחם על חיי העם במסירות נפש, תוך שידעו הרוגים רבים. בן-גוריון וכל ראשי הציבור עמדו באחריות גדולה והכריזו על המדינה מתוך אמונה בריבוננו של עולם שהבטיח לנו את הארץ, וזכו ונעשו להם ניסים גדולים שלא שמעתם אדם מעולם.

## עצה שיש בה דבר ה' היא תקום לעולם

ולמרות כל הלחץ של מדינות אירופה וארה"ב ההתיישבות ממשיכה, וכל הדיבורים של אומות העולם על הריסת ההתיישבות לא מועילים, כי "רבות מחשבות בלב איש ונצת ה' היא תקום" (משלי יט כא). ובגמרא כתוב כי כשאדם פועל לקיים דבר ה' ועושה כן לשמה הוא מצליח "עצה שיש בה דבר ה' היא תקום לעולם" (סנהדרין כו ע"ב).

### הסכמי אוסלו – חוסר אמונה

הסכמי אוסלו היו הסכמים שחתמו עליהם מנהיגים מישראל שקנו את שלטונם באמצעות שוחד לחברי כנסת מושחתים. בהסכמים נתנו לערבים חלקים מארץ ישראל (נגד ההלכה הכתובה בשו"ע י"ד קנא ח), נתנו להם נשק (נגד ההלכה הכתובה בשו"ע י"ד קנא ה), ונתנו לשוטרים ערבים לשמור ביחד עם חיילים יהודים (בניגוד להלכה הכתובה בשו"ע י"ד קנא ג). כל זה מתוך אמונה שהם השתנו והפכו לאוהבי ישראל. דא עקא, הם שכחו את מה שלימד יעקב אבינו סירב לנסוע עם עשו, כי ידע שעשו בטבעו שונא ליעקב אלא שלרגע השתנה העניין ונראה לו כמו אוהב (רש"י בראשית לג ד בשם רשב"י).

החותרים על ההסכמים הללו חשבו כי באמצעותם הם יביאו שלום לעם ישראל. הם נתנו לערבים כבוד מתוך אמונה שהם יחזרו בתשובה, ונתנו להם חלקים מיהודה ושמרון מתוך אמונה שזה יביא שלום, וכולנו יודעים איזה אסון הביאו ההסכמים הללו על עם ישראל באלפי הרוגים ועשרות אלפי פצועים.

### לא הודו חכמים לתומכים בהסכמים

נחלקו תלמידי חכמים בארץ ישראל אם להסכים עם הסכמי אוסלו אלה או לא. והיו כמה ת"ח גדולים שהסכימו לוותר על חלקים מארץ ישראל. והקשו עליהם כמה שנאמר בחזקיהו (ו' י"ח) חזקיהו את-כלי-הקסף הנמצא בית-ה' ובאצרות בית המקדש: בעת ההיא קצץ חזקיהו את-דלתות היכל ה' ואת-האמנות אשר צפה חזקיהו מלך יהודה ויתנם למלך אשור" (מלכים ב פרק יח).

אין ספק שחזקיהו ויועציו המומחים ראו הכרח לביטחון המדינה ולמנוע כיבוש אשור, וברור שהוא עשה כן בהתייעצות של שרי הצבא ואנשי הביטחון. אע"פ נאמר במשנה (פסחים נו ע"א) כי על מעשה זה לא הודו לו חכמים. שהיה לו לבטוח בה' ולא לוותר למלכות אשור שהייתה בימים ההם אימפריה עולמית.

והשיבו התומכים בהסכמי אוסלו, כי בדורו של חזקיהו היו יותר צדיקים מהיום, ולכן היה לו לסמוך על ה' יתברך, אבל בדורנו לא כולם צדיקים. ובאמת גם בדורו של חזקיהו על רוב העם נאמר "קשר רשעים" (סנהדרין כו ע"א), ואע"כ היה לחזקיהו להאמין בישועת ה'. כל שכן בדורנו. במיוחד על פי המבואר במדרשי חכמים שלעיל שביטחון בה' מועיל גם לאלה שאינם שומרים את כל תר"ג המצוות, וכפי שהוכיח סופם על תחילתם.

הבאתי אתכם לארץ ישראל מ-102 מדינות "אשר החזקתיך מקצות הארץ ומצאצאיה קראתיך ואמר לך עבדי-אתה בחרתיך ולא מאסתיד".

### אל תירא אני עזרתיך

ישעיהו אומר לעם ישראל בשם ה': תאמינו בישועתי "אל-תירא כי עמך-אני אל-תשטת כי-אני אלהיך אמצתיך אף-עזרתיך אף-תמכתיד בימין צדקי". וחוזר ואומר פעם שנייה לא לפחד מאנשי המלחמה "פי אני ה' אלהיך מחזיק ומינד האמר לך אל-תירא אני עזרתיך". וחוזר פעם שלישית לא לפחד כי אני אעזור לכם. "אל-תיראי תולעת יעקב מתי ישראל אני עזרתיך נאם-ה' וגאלך קדוש ישראל" (ישעיהו מא).

לגודל חשיבות העניין חוזר ישעיהו פעם רביעית להזהיר את עם ישראל לא לפחד מהמלחמות בתקופת הגאולה. "ועתה כה-אמר ה' בראש יעקב ויצרך ישראל אל-תירא כי גאלתיך קראתי בשמך לייאתה פיתעבר פלים אתך-אני ובנהרות לא ישטפוך כיתלך במו-אש לא תקהו ולקה לא תבער-ך" (ישעיהו מג).

### אצק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאיך

ישעיהו חוזר פעם חמישית ואומר לעם ישראל לא לפחד שהעלייה תיעצר "אל-תירא כי אתך-אני ממוחה אביא זרעך וממערב אקבצך: אמר לצפון תני ולתימן אל-תכלאי הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ" (ישעיהו מג). וחוזר פעם שישית ואומר לנו לא לפחד שהאדמה תישאר שממה כמו שהיה אלפיים שנות גלות, ולא לפחד שמא הערבים יתרבו עלינו.

"ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי בו: כה-אמר ה' עשך ויצרך מפתן עזרך אל-תירא עבדי יעקב וישרון בחרתי בו: כי אצק-מים על-צמא ונזלים על-יבשה אצק רוחי על-זרעך וברכתי על-צאצאיך: וצמחו בגין חצירי כענבים על-יבלי-מים: זה יאמר לה' אני וזה קרא בשם-יעקב וזה יקרב דו לה' ובשם ישראל יכנה" (ישעיהו מד ב-ד).

### ישב יעקב ושקט וישאנו ואין מחריד

גם ירמיהו הנביא מדבר על הגאולה ואומר לעם ישראל לא לפחד, כי בסוף הגלות יהיה קיבוץ גלויות. "ואתה אל-תירא עבדי יעקב נאם-ה' ואל-תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת-ירעך מארץ שכנם וישב יעקב ושקט וישאנו ואין מחריד". אל תפחדו מהגויים שנלחמים בכם, כי למרות האבדות והכאב בסוף תנצחו אותם "כי-אתך אני נאם-ה' להושיעך כי אעשה כלה בכל-הגוים אשר הפצותיך שם אף אתך לא-אעשה כלה וישראל למשפט ונגה לא אנקך" (ירמיהו פרק ל, י"ב, ירמיהו פרק מו, כז-כח).

## למה דווקא יעקב?

### מי שמפחד לא בוטח

יעקב אבינו מקבל הרבה הבטחות על שמירת ה', ולמרות זאת הוא לא בוטח. ה' ניצב עליו ואומר לו "אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך: והנה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כלי-משפחת האדמה ובזרעך: והנה אנכי עלוך ושמרתיך בכל אשר-תלך והשבתיך אל-האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אס-עשיתי את אשר-דברתי לך", והוא פוחד מעשו ושולח לו שליחים. חכמינו אמרו: עשו לדרוכו הלך ואתה שולח לו שליחים - הוא מעקם את הדרך ובה לקראתך.

אלה שהאמינו בישועת ה' למרות היותם במדרגה נמוכה, יצאו ממצרים ונגאלו והקימו את בית המקדש, וארבע חמישיות שלא האמינו בישועת ה' בגלל חשבונות רבים - נשארו במצרים ונאבדו מעם ישראל עולמית

## בקשת הנביאים מדור הגאולה לחזק את האמונה

### אל תיראו אחרי קיבוץ גלויות

בדברי הנביאים המדברים על הגאולה אנחנו מוצאים שוב ושוב את הפנייה לא לירוא ולא לפחד. וכשהם מזהירים אותנו לא לפחד, הם מזכירים את יעקב אבינו. "ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי"

# סיפורים על הרב זצ"ל

## ויהי ידיו אמונה

סיפר הרב זצ"ל: חסידא קדישא ופרישא הבבא סאלי עליו השלום, היה מלומד בניסים. וידוע שהיה מקפיד שלא יעבור זמן ברכת הלבנה מבלי שיאמר אותה, וכך אם ראה שעומד לעבור זמנה ולא ניתן היה לראות אותה מהמקום שבו היה נמצא, היה עושה כל השתדלות ללכת למקום שבו ניתן יהיה לברך עליה.

פעם, כשלא נראתה הלבנה ורצה הבבא סאלי להספיק לברך את הברכה, נעמד אל מול העננים, הרים את המטה שבידו ורמז לעננים שיזוזו ממקומם כדי שתיראה הלבנה. גזירת צדיק נתקיימה: הלבנה נתגלתה, ומיד נעמדו כל הקהל שהיו עמו לברך ברכה מעולה זו.

## ברכת ה' היא תעשיר

פעם התארח הבבא סאלי זיע"א בביתו של חיים אסולין ואמר לו כי הוא רוצה לעשות בביתו סעודה בצהריים. הוא ביקש מחיים שיזמין אנשים לסעודה כדי שישמעו דברי תורה, התחזקות והתעוררות.

ידוע חיים אסולין כי אין הפרוטה מצויה בכיסו, ואין בבית מספיק מצרכים לעשות סעודה לאנשים רבים. אבל הוא לא אומר דבר לבבא סאלי, הולך לאשתו ואומר לה להתכונן לצהריים להכין ארוחה, כי יבואו רבים לשמוע את דברי התורה של הבבא סאלי. אמרה לו אשתו בצער גדול: אין בבית כמעט כלום. אולי יש חצי עוף ולא יותר. קצת ירקות ומים ותבלינים, איך נאכל עם זה את כל מי שגייע לפה? סיפר חיים אסולין, כי בעוד הוא מדבר עם אשתו, נשמע קולו של הבבא סאלי מהחדר השני קורא לו. הוא מיהר אליו, והבבא סאלי אמר לו: תגיד לאשתך שלא תדאג. "כִּד הַקָּמָח לֹא תִקְלָה וְצִפְחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תִחָסֵר". יהיה אוכל לכולם ועוד יישאר.

סיפר חיים אסולין: חזרתי למטבח ואמרתי לאשתי מה שאמר הבבא סאלי. היא צדקת. היא קיבלה את הדברים בלי פקפוק ומיד הוציאה את הסיר היחיד שהיה לנו בבית, הוציאה את חצי הענף שהיה לנו, לקחה את מעט הירקות שהיו במטבח והכינה מרק ואוכל כפי מה שיש. הכול באמונה שלמה. והנה הגיעה שעת הצהריים, ומתחילים להגיע לביתנו אנשים לקבל את ברכתו של הצדיק, וישבים ליד השולחן ומתחילה ארוחת הצהריים. אני ליד הצדיק ואשתי במטבח, והאנשים מסייעים לה להגיש את האוכל. וראה זה פלא. היו בבית שלנו באותו יום עשרות אנשים. אשתי מוגה לכולם צלחות מלאות אוכל, ולכולם הספיק, וכדבר הצדיק - עוד נשאר בסופו של דבר בסיר. את הנס הזה אני אוכזר עד אחרית ימי. אני יודע כמה היה בתחילה, וראיתי את האנשים שאוכלים. ראיתי גם את הסיר מלא וגדוש אחרי שכל האנשים אכלו ממנו. "ברכת ה' היא תעשיר".

הפחד של יעקב הזמין את עשו ללכת לקראת יעקב. וקראו על זה חכמינו את הפסוק "מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו" (משלי כו יז) "ראו כל מה שתבע מבוראו הבטיחו, ועל כל ההבטחות הללו הוא משלה ואומר 'כה תאמרון לאדני לעשו'. הוי יפה נאמר 'מחזיק באזני כלב'" (מדרש תנחומא וישלה) משל לאחד שראה שודד דרכים ישן, העיר אותו משנתו ונשדד על ידו. מי הביא עליו את כל ההפסד הזה? (בראשית רבה וישלה פרשה עה).

"ועי' המנחה והכנעתו לפניו עשאו אותו עליו אלוף לראש. והרי הכניס את עצמו ע"י כל זה בסכנה גדולה. ואמרו בוה"ק וישלה קס"ו א' כי ע"י שהכניס את עצמו בסכנה. פירשו ממנו כל המלאכי אלהים הבאים לשומרו ועי"ז ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו ויגע בכף ירכו.

ואמרו בב"ר שם בסוף פ' ע"ז "נגע בצדיקים ובצדקניות בנביאים ובנביאות וזה דורו של שמד". והרי גרם ההשתדלות הזה אשר עשה יעקב אבינו ע"ה למצא חן בעיני עשו. כל הרעות והצרות דכל הד' גליות וכנ"ל מדברי בר"ר פ' ע"ה סי' ג' ופדר"א ס"פ ל"ז" (ספר לשם שבו ואחלמה - ספר הדע"ה חלק ב - דרוש ה ענף ד).

## אמר ליה הקב"ה אלו האמנת ועלית לא היית יורד לעולם

ועוד נאמר שם: "והיינו כי הנה אמרו רז"ל בפסיקתא דרב כהנא פ'סקא בחדש השביעי וכן הוא במדרש ויק"ר פ' כ"ט בסי' ב'. ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כו' כו' כי במראה הסולם הראה הקב"ה ליעקב אבינו ע"ה. שרה של בבל עולה ויורד ושל מדי עולה ויורד ושל יון עולה ויורד ושל אדום עולה ויורד. א"ל הקב"ה יעקב אף אתה עולה. באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר שמא ח"ו כשם שיש לאלו ירידה אף לי כן. אמר לו הקב"ה. אל תירא עבדי יעקב אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית. ולא האמין ולא עלה.

ר' ברכיה כו' בשם ר' מאיר היה דורש. בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו זה אבינו יעקב שלא האמין ולא עלה אמר ליה הקב"ה אלו האמנת ועלית לא היית יורד לעולם. ועכשיו שלא האמנת ולא עלית. עתידין בניך שיהיו משתעבדין בד' מלכויות בעוה"ז כו'. באותה שעה נתיירא יעקב אמר לפני הקב"ה רבש"ע יכול לעולם? אמר ליה ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך כו'."

והנה מה שאמרו על יעקב אבינו ע"ה לא האמינו בנפלאותיו הכוונה הוא ע"ד שאמרנו בדור המדבר כי לא האמין בעצמו שכדאי הוא שיעשה הקב"ה נפלאות עמו". שאמר שמא יגרום החטא (ברכות ד). וטעה בוה. כי יראת חטא היא מעלה חשובה מאוד, אבל לא כאשר היא פוגעת במידת הכתרון בישועת ה' (ספר לשם שבו ואחלמה - ספר הדע"ה חלק ב - דרוש ה ענף ד סימן ד).

## תשובה כהלכה

**שמות תהיך ארץ זבת חלב וסוף**. לדאמנו בננו נרצח על ידי סחבלים בפיגע רחמי בהותו נער צעיר. שמעתי כי הרב סנהא לא לקרא בשם אדם שנפטר בדרך לא טבעית בגיל צעיר. איני מתווכח עם הפסיקה חלילה אבל חשוב לי לשתף את כבוד הרב בתחושה שלי כאם שאיבדה את בנה, שלא השאיר אחריו חיים מסטיים בעולם. חשוב לי שהרב יבין את המחיר של הפסיקה הזאת. חלק מהכאב דבר הוא שהילד אינו ואין לו זכר בעולם הזה כסוף הוא בליבנו ובליבת רבים שאהבם אותו והושפעו ממנו אור וטוב, אך בפועל, הוא נעלם מן העולם כלא היה. קריאה בשמו ונתנת לי תחושה של המשכיות מסוימת, פיית, מסמית, בעולם. בכל פעם שאני צריך לענות תשובה כזאת קשה לי מאוד. אני חושב על ההורים שבזדאי היו מתנחמים קצת לשמוע שיש ילד שנקרא על שם בנם. הסיבה שאני עונה בצורה הזו היא בגלל שזו מסורת של פסיקה שקיבלתי מאב זאק"ל. וכן הסתם היא בניה על כך שהרגו מלכות אלו נמצאים במקום קדוש ועליון, כפי שכתוב במסר, בוהר ובעשורת מקומות. שאין להם שום צורך בתיקון בעולם שלנו. לכן אני ממליץ לשאלים להציח בשיעורים או במסחרז או במשעשים שיחזקו אותה דרך שבה חונן בנכם ה"ד.

**כאן אוקפני"ס**. מה עושים במצב שבו אני מרגישה שלא משנה מה אעשה, גם משהו חשוב, זה יוביל לתהום, נלפילה בהא? כאילו עליתי על איזה מסלול מעוות. אבל אני רוצה טוב, אז אני יודעת מה לתקן? את צריכה לחשוב על העתיד שלך. לחשוב על הקמת בית לחשוב על מקצוע ועבודה מסודרת לחשוב קדימה. התנועה קדימה מוציאה אותם מכל הנפילות אומרים על זה שהחיים הם כמו אופניים. כשמתקדמים לא נופלים לצדדים.

**הפסוק דה' חסד יסודיך**. המצב הכלכלי דחוק. כל כסף שאני מניסה לבנק, נעלם כלא היה והוצאות חונקות. זה מסמך ספחתי, כי יש ילדים ושכירות ועוד. אין מתחזקים במצב כזה? מוסלף לבדוק היטב את ההכנסות וההוצאות, כי כשיש חובות - הבנק תשק אתכם לגמרי ריביות. לכן להצטמצם עד למינימום כדי שלא יהיו לכם חובות בבנק. לחיות רק על הבסיס של אחרי שסגורים את כל החובות אפשר להתחזק קצת, ובכל מקרה לא לקחת חובות מהבנקים. בנוסף, להביא הביתה הרבה אור, סחה והארת פנים. זה משיעו מאוד לטובה.

## בימות האמונה ייגאלו

### אתה מוצא שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה

ולכן מעודדים הנביאים את עם ישראל לקראת הגאולה באמונה בישועת ה'. וכך אמרו במכילתא "אתה מוצא שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה וכן הוא אומר (שה"ש ד, ח) 'אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמונה'" (מכילתא בשלח בפסוק ויאמינו בה' סוף פ"ו). ובמדרש (שיר השירים - פרשה ב פסקה כב) מובא שכאשר מלך המשיח בא ואומר לעם ישראל הגיעה הגאולה, אומרים לו בני ישראל עוד לא השתעבדנו מספיק.

לכן תיקנו חכמים להזכיר את שירת הים לפני תפילת י"ח בפרשת אמת ויצייב. "לפי שכיון שקרע להם את הים - האמינו בו, שנאמר 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו' ובימות האמונה שהאמינו זכו לומר שירה ושרתה עליהם שכינה, שכן כתיב אחריו 'או ישרי משה' לכן צריך אדם לסמוך גאולה לתפילה" (מדרש רבה שמות - פרשה כב פסקה ג). להתפלל לגאולה מתוך אמונה בישועת ה'. אמן.